

Jaarverslag 2017

Perspectief Herstelbemiddeling

What's in a name?

BEMIDDELEN
BEVORDEREN
BELEID
BEREIKEN

Perspectief
herstelbemiddeling

	Voorwoord.....	3
	Bemiddelen.....	7
	Bevorderen.....	15
	Beleid.....	20
	Bereiken.....	28

VOORWOORD

Contact met de ander helpt.

Voor u ligt het eerste jaarverslag van Perspectief Herstelbemiddeling. Want de organisatie veranderde vorig jaar van naam. Voor het werkveld is een naamsverandering altijd wennen. Toch wisten ketenpartners de organisatie in 2017 onverminderd te vinden. Dat stemt ons positief. Professionals hebben vertrouwen in Perspectief en haar werkwijze. Een aantal wist de organisatie nog beter te vinden, en nieuwe verwijzers meldden zich.

Met de toenemende aandacht voor slachtofferbewust en herstelgericht werken in dadergeoriënteerde organisaties, zien we 2018 optimistisch tegemoet. Ook de *Verklaring van rechten voor slachtoffers van strafbare feiten* voedt dit optimisme. Eén van de rechten waar slachtoffers door de politie op worden gewezen, is dat zij mogen vragen om contact met de dader. Ook hebben slachtoffers recht op goede en begrijpelijke informatie. Dat geldt ook voor informatie over de herstelvoorzieningen die er zijn, waaronder herstelbemiddeling. Die informatievoorziening in een vroeg stadium is cruciaal. Het biedt slachtoffers de mogelijkheid om een juiste keuze te maken op een voor hen juist moment. En hetzelfde geldt natuurlijk net zo goed voor daders, verdachten en veroorzakers. Liever een weloverwogen nee op basis van goede informatie dan betrokkenen die door gebrek aan informatie een kans op herstel mislopen.

Het is voor ons een voorrecht om als Raad van Bestuur verantwoordelijk te zijn voor deze unieke organisatie met zoveel ervaring en expertise. Onze ambitie is om nog veel meer mensen, voor wie het relevant is, te laten weten dat dit kan: in een veilige omgeving en op zorgvuldige wijze voorbereid contact met de andere partij. Van deelnemers begrijpen we dat het opstarten van een traject moet vereisen. Daar kan iedereen zich wel iets bij voorstellen. Het is enorm spannend om de ander onder ogen te komen, of je nu nabestaande, slachtoffer, dader of veroorzaker, patiënt of zorgverlener bent. *'Ik wilde het niet, maar wist toch dat ik het moest doen.'* Zo omschrijven mensen vaak de worsteling vooraf. Wij zien dat het besluit om contact aan te gaan, vaak al het startpunt is voor herstel.

Na afloop van een bemiddelingstraject is er (meer) rust, opluchting en inzicht. Een deelnemer die we spraken, verwoordde het zo: *'Het is een puzzel die nu compleet is.'* Herstelbemiddeling helpt bij het vinden van die ontbrekende puzzelstukjes, die belangrijk zijn om verder te kunnen. Mogelijk voor de één een grotere stap dan voor de ander, maar altijd een stap richting herstel. We onderschrijven daarom van harte de nieuwe slogan van de organisatie: *contact met de ander helpt.*

mr. Rosa H. M. Jansen MPA,

voorzitter Raad van Bestuur

Victor Jammers, lid Raad van Bestuur

INLEIDING

What's in a name?

2017 was een bijzonder jaar voor Perspectief. De organisatie veranderde van naam en dat is een ingrijpende gebeurtenis. Het gezicht en de uitstraling van de organisatie ondergingen een metamorfose. Naam, logo, beeldmerk en huisstijl veranderden compleet, om zo beter aan te sluiten op onze kerntaak: het bevorderen en begeleiden van herstelbemiddeling.

De nieuwe naam laat beter zien wat we mensen kunnen bieden. De organisatie is er namelijk voor slachtoffer én dader of verdachte. We willen op zorgvuldige wijze ruimte bieden aan ieders perspectief en zo betrokkenen een kans op herstel geven. Herstel dat niet alleen de deelnemers ten goede komt, ook de directe omgeving en samenleving hebben er baat bij.

Ondanks de naamswijziging bleef onze werkpraktijk bestendig en stabiel. Zo steeg het aantal aanmeldingen voor herstelbemiddeling licht en nam ook het aantal in behandeling genomen zaken toe (1). Sommige ketenpartners wisten Perspectief nog beter te vinden, zoals de reclassering, maar ook relatief nieuwe verwijzers meldden zich. We ontvingen

1. Deze stijging betreft de aanmeldingen voor reguliere herstelbemiddeling. Perspectief heeft in 2017 geen nieuwe zaken in het kader van mediation in strafzaken uitgevoerd.

meer meldingen vanuit de politie, gingen langs bij Veiligheidshuizen en ook de Centra Seksueel Geweld wisten ons te vinden. Bovendien is onze verwachting dat, met de toegenomen belangstelling voor slachtofferbewust en herstelgericht werken, en het van kracht worden van de zogeheten slachtofferrechten, het aantal meldingen in de toekomst verder zal toenemen.

Nog altijd komen de meeste meldingen voort uit geweldsdelicten. Ook de bereidheid van betrokkenen om in te gaan op een verzoek tot bemiddeling bleef stabiel. Nog altijd gaat ongeveer de helft van de mensen die we benaderen in op een verzoek tot contact. Daders vaak nog ietsje meer. Het is een percentage dat tot mijn verbazing blijft spreken, als je beseft dat het verzoek meestal onverwachts komt. Blijkbaar heeft die ander óók behoefte aan contact, maar heeft hij of zij een klein duwtje in de rug nodig. Ik blijf het fantastisch vinden dat we daar als organisatie een sleutelrol in mogen spelen en dat we van mensen het vertrouwen krijgen hen daarbij te begeleiden.

Voor alle duidelijkheid: met onze naamswijziging is onze werkwijze *niet* veranderd. Herstelbemiddeling via Perspectief steunt nog altijd op drie belangrijke pijlers: vrijwilligheid, vertrouwelijkheid en professionele begeleiding door een meerzijdig partijdige bemiddelaar. Met de landelijke uitrol van mediation in strafzaken, vorig jaar, zagen we dat in het werkveld verwarring ontstond over ons aanbod en werkwijze. De organisatie juicht met de komst van

mediation de toegenomen keuzevrijheid voor betrokkenen toe. Daarover geen twijfel. Wel is er zorg over de onduidelijkheid die bij verwijzers en betrokkenen is ontstaan. In 2017 besteedden we daarom veel aandacht aan keuzevrijheid voor deelnemers en goede informatievoorziening over zowel de verschillende vormen, mogelijkheden als gevolgen. Verheldering en actieve voorlichting aan ketenpartners kregen prioriteit. Het is nog steeds onze overtuiging dat het bemiddelings-traject voor alles een proces is van de direct betrokkenen. Zij zijn de eigenaren. Hun wensen, behoeften en tempo zijn leidend om de kans op herstel zo groot en duurzaam mogelijk te maken.

In dit jaarverslag leggen we verantwoording af voor wat we in 2017 hebben gedaan. Maar naast cijfers en resultaten, vindt u ook een aantal korte interviews en uitspraken, omdat herstelbemiddeling gaat over mensen. Mensen die graag verder willen en de moed opbrengen om daar zelf via bemiddeling aan bij te dragen. Ook de mensen die daar als professional aan bijdragen door betrokkenen te informeren en aan te melden, komen aan het woord. En tot slot ook onze eigen mensen, die elke keer weer met een professionele en open blik een nieuw traject ingaan en samen met de deelnemers inzetten op (emotioneel) herstel.

Henriëtte van der Klok

Directeur Perspectief Herstelbemiddeling

“Het gesprek was een hele opluchting voor me, omdat ik er toch wel heel erg mee in mijn maag heb gezeten.

Het heeft me ook echt door de detentie heen geholpen.”

Tyson, ex-gedetineerde

DEEL1

Bemiddelen

Perspectief Herstelbemiddeling bevordert en begeleidt contact tussen (direct) betrokkenen van een delict, verkeersongeval of andere ingrijpende gebeurtenissen. Bijvoorbeeld een medisch incident. Doel is bij te dragen aan de verwerking van wat er is gebeurd. We noemen dit begeleid contact *herstelbemiddeling*. Betrokkenen zijn onder andere slachtoffers, nabestaanden, verdachten, daders of veroorzakers. Of patiënt en zorgverlener (2). Ook familieleden, getuigen en professionals die in de uitoefening van hun functie te maken krijgen met geweld, kunnen zich aanmelden. Juist het contact met de ander kan helpen bij de verwerking. Het geeft betrokkenen de kans zelf bij te dragen aan hun eigen en elkaars herstel.

In dit deel presenteren we de volgende cijfers:

- Het aantal meldingen en de in behandeling genomen en afgesloten zaken;
- Welke verwijzers aanmelden;
- Hoeveel mensen zichzelf aanmelden;
- Wie het initiatief neemt;
- Na welke soorten delicten wordt aangemeld;
- Welke contactvormen het meeste voorkomen;
- Het moment waarop mensen bemiddeling willen;
- Specifieke cijfers rondom bemiddeling na een verkeersongeval of -misdrijf;
- Hoe snel een zaak wordt uitgezet;
- En hoeveel zaken een bemiddelaar gemiddeld per jaar begeleidt.

2. Overal waar dader staat kan ook, indien relevant, verdachte worden gelezen en in de context van verkeersongevallen veroorzaker. Bij een medisch incident spreken we van patiënt en zorgverlener. Naast verdachten en veroorzaker, kunnen ook getuigen, familieleden (partners, kinderen, broers en zussen, etc.) en bijvoorbeeld buurtbewoners deelnemen.

Uitgangspunten

Herstelbemiddeling kent een aantal belangrijke uitgangspunten: naast *vrijwilligheid* van deelname ook keuzevrijheid over de *vertrouwelijkheid*. Hiermee bedoelen we dat deelnemers gezamenlijk kunnen aangeven óf en welke informatie over de bemiddeling gedeeld mag worden met derden. Tot slot is ook de *onafhankelijkheid van de bemiddelaar* een belangrijk uitgangspunt. Perspectief spreekt van een meerzijdige partijdige bemiddelaar, omdat deze de wensen en behoeften van beide partijen tijdens het traject voortdurend voor ogen houdt.

Aanmelden

Partners in de strafrechterketen, maar ook andere partijen die in contact staan met slachtoffers dan wel daders of verdachten, kunnen hen altijd en het liefst vroegtijdig wijzen op de mogelijkheid van herstelbemiddeling. Waar relevant en met instemming van de direct betrokkene kunnen zij iemand ook aanmelden. Ook is het mogelijk dat slachtoffers en daders zichzelf aanmelden. Dat kan via het online-formulier op de website van Perspectief.

Mediation in strafzaken

In 2012 werd mediation in strafzaken in Nederland bij wet geïntroduceerd (3). Na een pilot van enkele jaren in een beperkt aantal arrondissementen, waar ook Perspectief aan deelnam, besloot het kabinet geld vrij te maken voor de landelijke invoering van MiS in 2017. In de loop van vorig jaar is MiS uitgerold naar alle rechtbanken en gerechtshoven. Daarmee kunnen officieren van justitie en rechters in alle arrondissementen mediationzaken aanmelden bij de mediationbureaus. In de uitvoering van deze landelijke uitrol is Perspectief niet betrokken

geweest. De organisatie heeft daarom in 2017 geen mediationzaken meer kunnen uitvoeren. Perspectief vindt het positief dat met de komst van MiS de keuzevrijheid voor direct betrokkenen van delicten is toegenomen. Tegelijkertijd ziet de organisatie ook dat de landelijke uitrol heeft geleid tot verwarring en onduidelijkheid, zowel bij verwijzende instanties als bij direct betrokkenen. Om de keuzevrijheid van betrokkenen te waarborgen, beseft Perspectief dat het belang om hen voorafgaand *volledig* te informeren, is toegenomen. Alleen juiste en volledige informatie waarborgt de vrije keuze voor deelname en daarmee ook de keuze voor de vorm: binnen of buiten het strafrecht. Daarmee kunnen partijen kiezen of en welke informatie zij willen delen met derden, onder wie officier van justitie en rechter. En wanneer zij bemiddeling willen aangaan. Dat kan zijn voor de zitting, maar het kan ook zijn dat betrokkenen liever eerst de uitkomst van de zitting willen afwachten.

“Ik voelde me direct schuldig na de overval. Schuldgevoel en schaamte, dat was wat het meeste in me zat.”

Tyson, ex-gedetineerde

Motivatie deelnemers

Het is voor iedereen verschillend hoe herstelbemiddeling kan helpen. Onze ervaring is dat bemiddeling helpt een plek te geven aan dat wat er is gebeurd. Door vragen te kunnen stellen en antwoorden te geven, of door te vertellen wat de impact is geweest. Zo krijgen betrokkenen meer inzicht in hoe het zover heeft kunnen komen en wat de gevolgen van de gebeurtenis zijn (geweest). Vaak voelen deelnemers zich opgelucht, of zijn ze minder bang en boos.

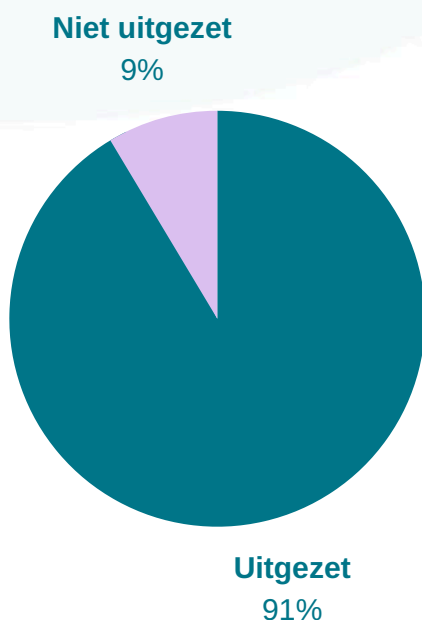
Mensen ervaren meer rust en hun gevoel van veiligheid kan zich weer herstellen. Zo helpt erkenning krijgen en bieden, en uitleg geven, betrokkenen een volgende stap te zetten en herhaling te voorkomen.

“Ik wilde hem niet pas tijdens de rechtszitting onder ogen komen. Toen ik zag dat die enorme kerel eigenlijk een klein jongetje was, kreeg ik weer zelfvertrouwen.”

Daphne, slachtoffer

Aanmeldingen

In 2017 ontving Perspectief **1571** meldingen voor herstelbemiddeling, een stijging van 5% ten opzichte van 2016, toen 1486 reguliere meldingen binnenkwamen (4).

Niet uitgezet

Van alle meldingen nam Perspectief er 1435 in behandeling. Dit zijn de zaken die bij een bemiddelaar zijn uitgezet. In totaal werden 135 meldingen niet in behandeling genomen (5). Dit gebeurt op zowel praktisch administratieve als inhoudelijke gronden. Bijvoorbeeld: de degene die is aangemeld, trekt zich alsnog terug, het parket heeft geen gegevens of wil die niet geven, waardoor de andere partij niet benaderd kan worden. Of een zaak is per ongeluk dubbel aangemeld.

Afgesloten zaken

In 2017 sloten bemiddelaars 1592 zaken af.

Wie meldt aan? (6)

Nog altijd is de **Raad voor de Kinderbescherming** de grootste verwijzer. In 2017 was een kwart van het aantal zaken dat werd uitgezet afkomstig van de Raad (352). Een lichte daling ten opzichte van het jaar daarvoor toen de kindbeschermingsorganisatie 388 keer aanmeldde.

Evenals voorgaande jaren is **Slachtofferhulp Nederland** de op één-na-grootste aanmelder. De organisatie meldde in totaal 282 keer aan. Dat is een-vijfde van alle meldingen die werden uitgezet naar een bemiddelaar. In de afgelopen jaren is dit aantal nagenoeg gelijk gebleven.

Aanmeldingen vanuit de **reclassering (3RO)** zijn in de afgelopen jaren toegenomen. Hun aandeel in het aantal zaken in 2017 was ruim 10%. Ten opzichte van 2016 nam het aantal meldingen vanuit de reclasseringsorganisaties met 20% toe. Deze stijging is waarschijnlijk een direct gevolg van de toegenomen aandacht binnen de

4. In totaal ontving Perspectief in 2016 2030 meldingen. In 544 van deze meldingen betrof het een MiS.

5. Om administratieve redenen staat op het moment van schrijven nog één zaak open.

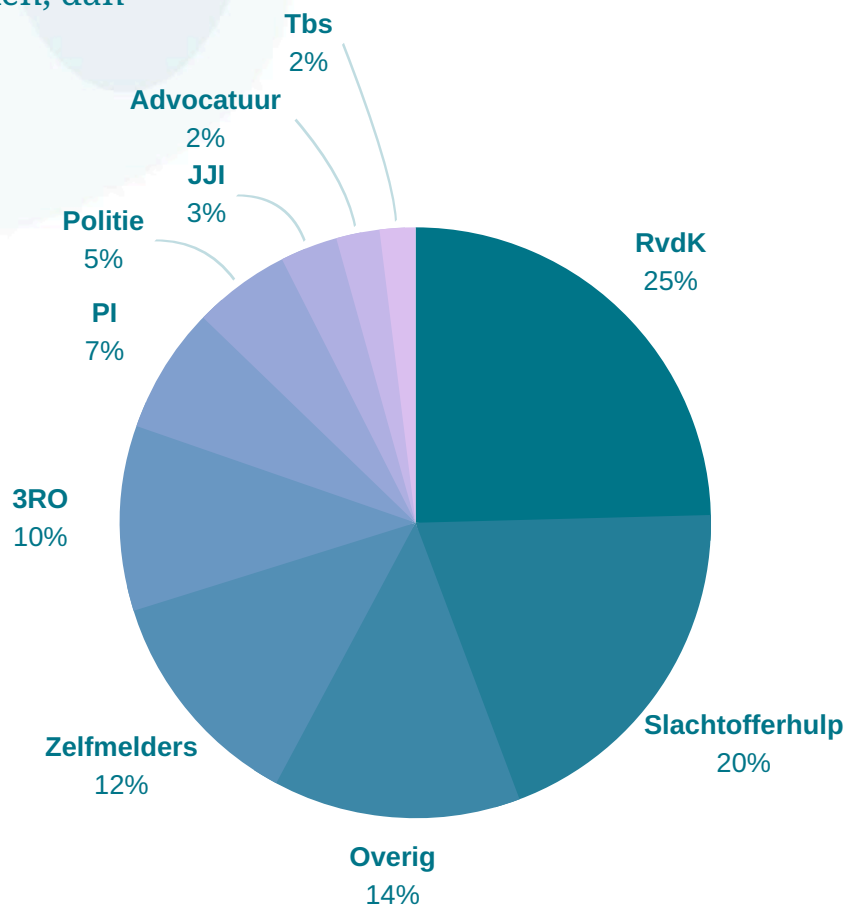
6. De cijfers in dit deel hebben betrekking op het aantal meldingen dat in behandeling is genomen.

reclassering voor slachtofferbewust en herstelgericht werken. Vanaf 2018 registreren we de aanmeldingen van de drie reclasseringsorganisaties (3RO) apart om zo een beter inzicht te krijgen hoe de verdeling is. In grote lijnen is wel duidelijk dat het overgrote deel afkomstig is van de grootste reclasseringsorganisatie: *Reclassering Nederland*. Aanmeldingen vanuit de verslavingsreclassering (SVG) en *Leger des Heils* blijven vooralsnog achter.

“Iedereen is uniek en iedere zaak is weer anders. Elke keer bekijk ik waar de behoeftes liggen. Als iemand met de veroorzaker, dader of verdachte wil spreken, dan is Perspectief er.”

Ans van der Veen, medewerker Slachtofferhulp Nederland

Alle overige verwijzers hebben een aandeel dat kleiner is dan 10%. Daarvan zijn de **Penitentiaire Inrichtingen (PI)** de grootste. Met 99 aanmeldingen nemen de Nederlandse gevangenen bijna 7% voor hun rekening. Het aandeel van de PI's fluctueert in de afgelopen jaren met een piek in 2016. Die duidt mogelijk op de invloed van de anderhalf jaar durende herstele Stafette, die Perspectief in samenwerking met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de gevangenen langs alle locaties organiseerde. De tour eindigde in het voorjaar van 2016. Onze verwachting is dat het aandeel van de PI's weer zal stijgen, omdat in 2018 herstelgericht werken ook in de gevangenen een belangrijk aandachtspunt is.

Verwijzers die meer aanmeldden

Bij een aantal kleinere verwijzers zagen we in 2017 opvallende toenames, ook al gaat het om relatief kleine percentages. De meest in het oog springende was de **politie**. In 2017 steeg hun aandeel, met in totaal 76 aanmeldingen. Deze stijging is voor een groot deel toe te schrijven aan een speciale pilot rondom internetfraude (7). Hoewel over een langere periode het aantal aanmeldingen vanuit de **Jeugdreclassering** gestaag daalde, nam dit vorig jaar licht toe met in totaal 77 aanmeldingen. Ook vanuit de **Forensische Psychiatrische Centra (Tbs)** was een toename te zien. Het aantal aanmeldingen dat resulteerde in een bemiddelingstraject verdubbelde, van 13 in 2016 naar 28 vorig jaar. Tot slot: de **Jeugd Justitiële Inrichtingen (JJI's)** bleven constant. De JJI's meldden in totaal 45 jongeren aan.

Zelfmelders

Een klein maar zeker niet onbelangrijk aandeel vormt de groep zelfmelders: slachtoffers en daders die zonder tussenkomst van een verwijzer zichzelf bij ons aanmelden. In 2017 deden 92 slachtoffers dat, een flinke toename ten opzichte van het jaar ervoor, toen 60 slachtoffers zichzelf aanmeldden. Bij daders was juist een kleine afname te zien. Zij meldden zich in 2017 85 keer aan, waarvan 33 vanuit detentie (8).

Concluderend kunnen we zeggen dat het aandeel van verwijzers over de jaren heen opvallend **stabiel** is, ook in 2017. Twee-derde van het aantal aanmeldingen is gemiddeld genomen afkomstig van vijf verwijzers; de Raad voor de Kinderbescherming, Slachtofferhulp Nederland, de reclassering, de Penitentiare - en de Jeugd Justitiële Inrichtingen. Mogelijk komt

door de komst van de zogeheten slachtofferrechten in de komende jaren in deze verdeling een verandering.

Wie neemt het initiatief?

Wat ook opvallend stabiel blijft door de jaren heen, is het aandeel slachtoffers en het aandeel daders/verdachten als je kijkt naar wie het initiatief tot bemiddeling neemt. Daders doen dat veel vaker dan slachtoffers. In 2017 namen daders, verdachten en veroorzakers bijna **70%** voor hun rekening, slachtoffers en nabestaanden ruim **30%**.

ONBEKENDEN

In de bemiddelingstrajecten van Perspectief zijn deelnemers meestal geen bekenden van elkaar. Dat wil zeggen dat slachtoffer en dader elkaar voor het delict niet kenden.

Na welke delicten?

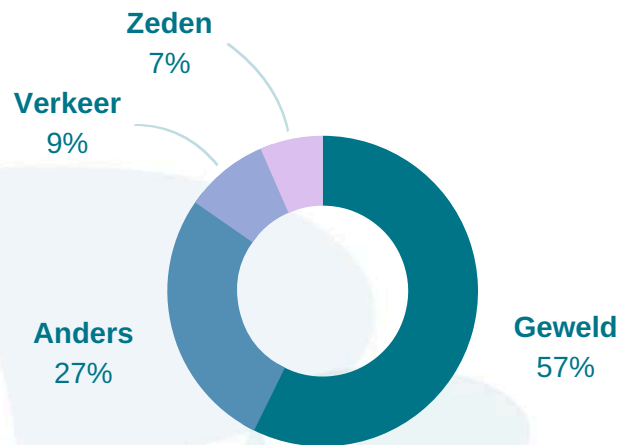
Ook als je kijkt naar na welke soorten delicten betrokkenen bemiddeling willen, zie je een constante. **Gewelddelicten** blijven de meest voorkomende soort delicten. Samen vormen ze bijna 60% van alle aanmeldingen (822). Wel is het aandeel van *zware mishandeling en mishandeling* groter geworden (516 tegenover 426 in 2016). Ook was zware mishandeling in 2017 veruit de meest voorkomende delictsoort. Het aandeel van diefstal met (bedreiging met) geweld nam juist af (162 tegenover 226 in 2016).

7. In deel 3, *Projecten & pilots*, komt deze pilot uitgebreider aan bod.

8. Een afname van het aantal zelfmeldende daders is niet zonder meer negatief. De organisatie prevaleert aanmeldingen via verwijzers, omdat deze een ondersteunende rol kunnen spelen en, in overleg, soms ook beter kunnen inschatten of en hoe een bemiddeling op dat moment mogelijk is.

Zedendelicten laten juist weer een stijging zien. Deze toename is vooral toe te schrijven aan de stijging in het aantal aanmeldingen van *verkrachtingszaken* (van 12 in 2016 naar 22 in 2017). In totaal waren er in 2017 94 zedenzaken.

Tot slot is het aantal aanmeldingen na een **verkeersongeval of -misdrijf** constant gebleven ten opzichte van 2016. Vorig jaar werden 126 zaken aangemeld, gelijk aan bijna 9% van het totale aantal aanmeldingen.

Wel of geen contact?

Een belangrijk kenmerk van de werkwijze van Perspectief is dat altijd maar *één partij* zich meldt voor contact met de ander. Het is dus altijd de vraag of die andere partij óók contact wil en ingaat op het verzoek. Doet iemand dat niet, dan wil dat niet zeggen dat het voor niets is geweest of dat er geen effect is. Als bijvoorbeeld een dader het initiatief neemt, laat dat bereidheid zien om verantwoordelijkheid te nemen. En als een slachtoffer nee zegt, kan dat diegene ook helpen. Bijvoorbeeld omdat hij of zij zo weer de regie heeft.

Bemiddelingstrajecten kunnen om allerlei redenen niet tot stand komen of stoppen. Na iedere fase beslissen deelnemers, in overleg met de bemiddelaar, of ze het traject voortzetten. Bijvoorbeeld na het intakegesprek met de bemiddelaar. Ook kan het voorkomen dat de bemiddelaar geen contact kan krijgen met degene die is aangemeld of beslist hij of zij het bemiddelingstraject te stoppen. In de afgelopen jaren is het aandeel van dit (vroege) moment waarop het traject stopte, gedaald: van 38% in 2013 naar 25% in 2017.

VERKEER (9)

Bij bemiddeling in een verkeerszaak is vaker sprake van een daadwerkelijk contactmoment. Vorig jaar was dit in 46% van de zaken het geval. Ook is vaker sprake van een gesprek. Tegenover 53% bij delictzaken, kozen deelnemers in een verkeerszaak in 2017 in 62% voor een gesprek. Een briefwisseling vond juist substantieel minder vaak plaats.

Een tweede moment dat een traject niet wordt voortgezet, is wanneer we contact met de andere partij zoeken. Dat percentage is in de afgelopen jaren toegenomen, van 31% in 2013 naar een kleine 47% vorig jaar. Redenen waarom het niet tot een bemiddeling komt, zijn onder andere dat de benaderde partij niet reageert of aangeeft niet te willen deelnemen.

Op welke manier willen deelnemers contact?

Als het tot een vorm van bemiddeling komt, hebben deelnemers de keuze uit verschillende vormen van contact: een gesprek, een brief(wisseling), een pendelbemiddeling of een groepsherstelbijeenkomst (10).

Kijken we vanuit dit perspectief naar onze bemiddelingstrajecten, dan zien we weer een constante. Over de afgelopen vijf jaar is het **gesprek** de meest voorkomende vorm. Dat is positief. Uit onderzoek komt naar voren dat het gesprek de meest effectieve vorm van bemiddeling is (11), als je kijkt naar de afname van angst en boosheid, en naar de bijdrage in herstel. In 2017 kozen deelnemers in 53% van de zaken voor een gesprek.

De **briefwisseling** laat een iets grilliger beeld zien, evenals de **pendelbemiddeling**. In 2017 kozen deelnemers in 22% voor een brief als contactvorm, in 24% was dat een pendelbemiddeling. In 1-2% van de bemiddelingen is sprake van een **groepsherstelbijeenkomst**.

Wanneer willen mensen contact?

Kijken we naar het moment van bemiddeling ten opzichte van het strafproces, voor of na de zitting, dan loopt het percentage voorafgaand aan de zitting op van 45% in 2013 naar 57% in 2017 (12). Het percentage na de zitting neemt navenant af.

“Dat daders excuses aanbieden en berouw tonen, kan heel belangrijk zijn voor nabestaanden. Maar dan moeten die excuses wel gemeend zijn en niet omdat het handig is voor de rechtszaak.”

Peter van der Velden, hoogleraar Victimologie

40 tot 50% van de aanmeldingen zetten we binnen twee weken uit bij een bemiddelaar. Dit percentage is stabiel over de jaren heen. Door een soms tragere gegevensverstrekking lukt dat niet altijd.

WAT IS DE AFSLUITINGSTIJD?

Ruim 90% van de zaken die bij een bemiddelaar zijn uitgezet, wordt binnen een half jaar afgesloten. Rond de 50% tussen de 1-3 mnd.

LICHTE OF ZWARE DELICTEN

De ernst van een delict beïnvloedt niet of het tot bemiddeld contact komt. Anders gezegd: de kans dat partijen met elkaar in contact komen, is even groot bij zwaardere als bij lichte delicten. Wel gaat het bij de aanmeldingen bij Perspectief relatief vaker om zwaardere delicten, in vergelijking met alle delicten die in Nederland worden gepleegd.

HOEVEEL ZAKEN BEGELEIDT EEN BEMIDDELAAR?

Een bemiddelaar bij Perspectief Herstelbemiddeling begeleidt gemiddeld tussen de 48 en 67 zaken per jaar.

10. Bij een pendelbemiddeling brengt de bemiddelaar vragen en reacties over en weer tussen de deelnemers. Bij een groepsherstelbijeenkomst neemt ook een deel van de bredere sociale kring van de direct betrokkenen deel.

11. In deel 3, *Onderzoek*, gaan we nader in op dit aspect.

12. Het betreft hier afgesloten zaken, ook als er geen vorm van contact heeft plaatsgehad.

**“Ik wilde weer een mens zien
in plaats van een monster.**

**Ook wilde ik van alles weten
en confronteerde hem met het
effect van zijn gedrag op mij.”**

Daphne, slachtoffer

DEEL 2

Bevorderen van herstelbemiddeling

Naast het zorgvuldig begeleiden van bemiddelingstrajecten, zet Perspectief zich ook in voor de bevordering van herstelbemiddeling. Dit doet de organisatie allereerst door professionals te informeren over slachtoffers, daders, schuld en schaamte, herstel en/of herstelbemiddeling. Daarnaast maakt Perspectief ook deel uit van diverse trainingen aan volwassen en jonge daders.

Professionals

In de afgelopen jaren heeft Perspectief honderden voorlichtingen gegeven. Deze voorlichtingen vloeien in het merendeel voort uit een actieve vraag van netwerkpartners. In toenemende mate zien we dat naast praktische informatie over hoe herstelbemiddeling in zijn werk gaat, er ook behoefte is aan ondersteuning en hulp bij de inbedding van het thema herstel binnen de eigen organisatie.

Meedenkmeeting

Netwerkpartners die met verdachten en daders werken, hebben in de afgelopen jaren steeds meer oog gekregen voor het slachtoffer en het belang van herstel.

Slachtofferbewust en herstelgericht werken zijn inmiddels in het werkveld bekende begrippen. Binnen de organisaties is hard gewerkt om deze termen te vertalen naar de dagelijkse werkpraktijk van hun medewerkers. Naast verzoeken om basiskennis, leidde dit bij Perspectief tot een groeiende en specifieke vraag naar hoe de juiste vaardigheden en houding aan te leren en te versterken om herstel bespreekbaar te maken. Omdat we beseffen dat dit niet een kerntaak van onze organisatie is, maar we wel het belang ervan zien, hebben we in 2017 een nieuw product ontwikkeld om vanuit onze ervaring een constructieve bijdrage te leveren aan deze ontwikkeling. Met de zogeheten *meedenkmeeting* willen we onze kennis, expertise en ervaringen delen (13).

“Bij slachtofferbewust werken hoort herstelbemiddeling via Perspectief. Je kunt je verwonderen wat het kan opleveren, ook al verwacht je het niet bij sommige cliënten.”

*Alinda van Spronsen, reclasseringswerker
Reclassering Nederland*

Naast de ontwikkeling van de meedenkmeetings, blijft de organisatie ook voorlichtingen en (interactieve) presentaties aanbieden. Om goed te kunnen inspringen op de groeiende vraag naar op maat gemaakte of specifieke vormen van voorlichting vanuit verschillende delen van het land, breiden we onze pool van getrainde bemiddelaars in 2018 uit.

Congressen en gastcolleges

Naast het verzorgen van voorlichting is Perspectief ook regelmatig aanwezig op

congressen, kwaliteitsdagen en symposia van netwerkpartners. We noemen er enkele: het symposium *Cel of herstel*, congres *Straf en stoornis*, professionaliseringsdag van aanrijdingsselecteurs van de politie, het DJI/VNG congres *Zorg en Veiligheid*, het DJI-congres *Re-integratie van ex-gedetineerden*, de *Summerschool* van Slachtofferhulp Nederland, het *Forensisch Forum Groningen*, het congres *Zedendelinquenten, recidive en re-integratie* en de regioday *Aanpak seksueel geweld* in Rotterdam.

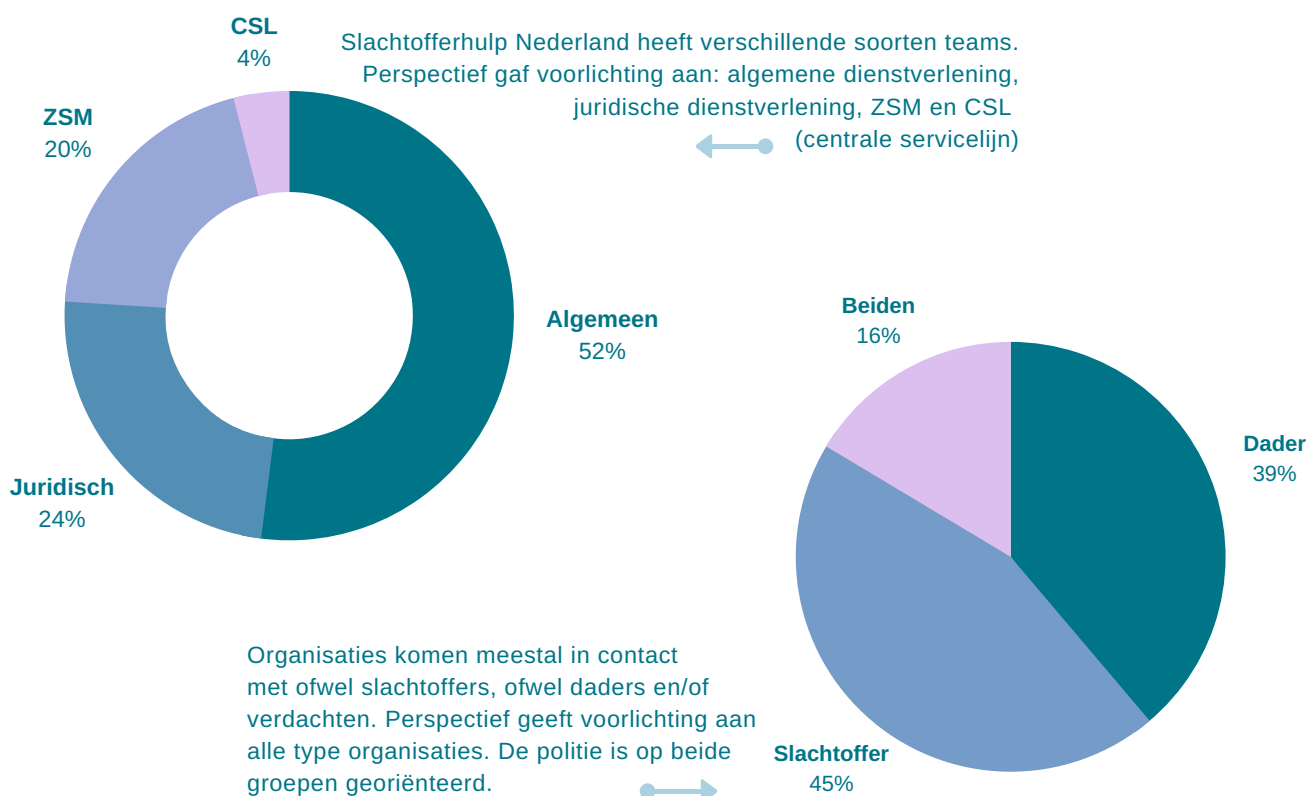
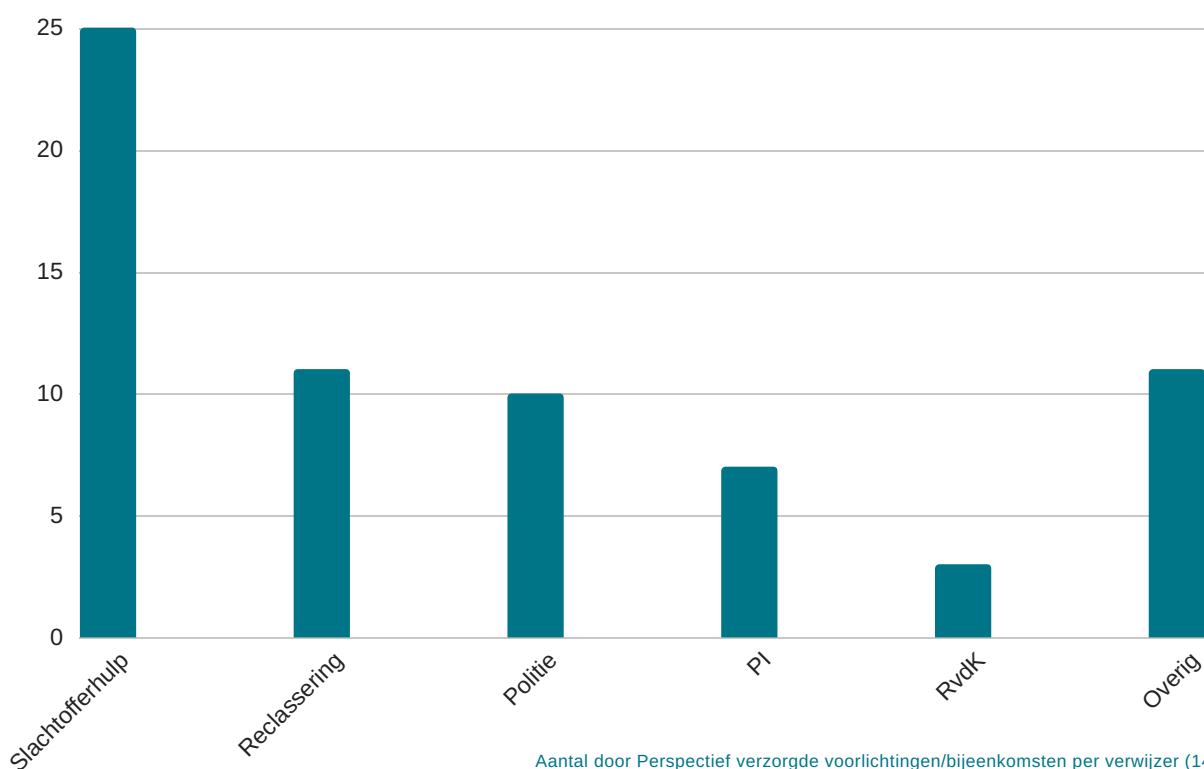
Daarnaast geeft Perspectief jaarlijks een aantal gastcolleges op de politieacademie in Apeldoorn. Deze gastcolleges maken deel uit van de opleiding van operationeel specialisten. Insteek is om de aanwezigen vanuit een ander perspectief naar hun onderzoekspraktijk te laten kijken. In 2017 wisten ook de politievakopleidingen Perspectief te vinden. Zo droeg de organisatie onder meer bij aan kwaliteitsdagen van servicemedewerkers en gaven we voorlichting aan familieagenten.

Tot slot ontwikkelde Slachtofferhulp Nederland in samenwerking met Perspectief ook een speciale voorlichting *Herstelrecht* om teamleiders en medewerkers te informeren over herstelrecht. Met in het bijzonder aandacht voor de verschillen tussen herstelbemiddeling en MiS.

Cijfers

In 2017 heeft Perspectief **67 keer voorlichting** of (een bijdrage aan een) bijeenkomst verzorgd. De doelgroep van deze bijeenkomsten waren overwegend professionals die door hun werk in contact komen met slachtoffers dan wel daders/verdachten.

13. Deze meedenkmeetings bieden we vanaf 2018 aan.

14. RvdK: Raad voor de Kinderbescherming. Onder overig vallen voorlichtingen aan onder meer het Slachtofferloket, geestelijk verzorgers in de PI, Exodus, Tbs, Veiligheidshuis, Centra Seksueel Geweld, Jeugdreclassering en gemeente Rotterdam. Ook organiseerden we een gezamenlijke voorlichting met het Schadefonds Geweldsmisdrijven voor de eigen medewerkers.

Betrokkenen

Trainingen aan daders in detentie:

Puinruimen en Dapper

Perspectief geeft al jarenlang tijd trainingen aan volwassen en jonge daders over schuldgevoel, spijt, schaamte en herstel. Binnen de trainingen die uit meerdere bijeenkomsten bestaat (8-10), vult Perspectief een of meerdere sessies binnen de PI of JJI in. Het doel van de bijeenkomsten in *Puinruimen* (PI) is bij de deelnemende gedetineerden een proces van bewustwording en herstel in gang te zetten. Onder meer door hun inzicht in de gevolgen van hun gedrag te vergroten en hen te stimuleren meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun daden.

“Schuld blijft aan je knagen als je er niets mee doet. Het vreet je op van binnen. Als ik het gevoel probeer te omschrijven, is het een explosie van spijt.”

Uitspraak van een deelnemer aan Puinruimen in PI Nieuwersluis.

Voor jeugdige daders heeft *Stichting 180* in samenwerking met Perspectief de training *Dapper* ontwikkeld. Doel van de training is om op gestructureerde wijze aandacht te besteden aan ouderschap, de positie van slachtoffers en aan datgene wat daders en slachtoffers verbindt. Perspectief verzorgt één training in de module. In 2017 voerden we meerdere *Dapper*-bijeenkomsten in de drie Rijks Justitiële Jeugd Inrichtingen (RJJJ): *de Hunnerberg*, *de Hartelborg* en *Den Hey-Acker*.

In 2016 deed het WODC in opdracht van de Dienst Justitiële Inrichtingen onderzoek naar beide cursussen (15). De evaluatie gaf een positief beeld van de opzet, de onderbouwing en de uitvoering van de cursussen. Door de trainingen kan het inzicht bij daders in de gevolgen voor slachtoffers toenemen en dit kan weer bijdragen aan het verminderen van het risico op recidive.

Cijfers

In totaal verzorgden we zeven bijeenkomsten in *Dapper* en twaalf in *Puinruimen*. Deze hadden plaats met gedetineerden in de PI's Nieuwersluis, Nieuwegein, Arnhem, en Leeuwarden. Ook voerden we twee vergelijkbare sessies uit in de training *Lef Hebben* in PI Heerhugowaard.

15. Zebel, S., Vroom, M., Ufkes, E.G. (2016). *Herstelgerichte cursussen in detentie: Evaluatie van Puinruimen, SOS en Dapper* (Universiteit Twente).

Ans van der Veen is medewerker Algemene Dienstverlening en werkt ruim twee jaar bij Slachtofferhulp Nederland. Ze wijst regelmatig haar cliënten op herstelbemiddeling.

“Iedereen is uniek en iedere zaak is weer anders. Als iemand de behoefte heeft om met de veroorzaker of dader te spreken, dan is Perspectief er.

Ik breng het ook wel vaker dan één keer aan de orde. Of ik laat een folder achter, die heb ik altijd bij me. Je moet vooral niet voor de cliënt invullen, dat is heel belangrijk.

Heel vaak hebben slachtoffers geen beeld van de dader of veroorzaker. Je maakt als slachtoffer zelf een beeld in je hoofd. Het contact kan dat beeld verhelderen.”

In 2017 begeleidde Ans een dochter en moeder die betrokken waren bij een ernstig auto-ongeval. De dochter wilde in gesprek met de veroorzaker.

“Het slachtoffer wilde heel graag weten hoe het zat. Wat er tijdens het ongeluk was gebeurd, hoe de veroorzaker het had beleefd.”

Ans was onder de indruk van de werkwijze van Perspectief: “Integriteit staat hoog in het vaandel bij jullie. Er is tijdens het bemiddelingstraject tot in de kleinste details transparantie. Mijn cliënte wist daardoor van tevoren heel duidelijk wat ze kon verwachten. Het uiteindelijke gesprek was heel mooi. Het was voor mijn cliënte belangrijk te horen dat het hem speelt.”

“Wij zijn begeleiders van daders, maar het doel is een veilige samenleving. Slachtofferbewust werken in de brede zin is belangrijk en een vast onderdeel van ons werk. En bij slachtofferbewust werken hoort herstelbemiddeling via Perspectief.”

“Tijdens het contact met cliënten hebben we aandacht voor dit onderwerp, de bewustwording van de gevolgen voor het slachtoffer. Voor het bespreekbaar maken hebben we een e-learning met tips & trics waar Perspectief aan heeft meegewerkt. Je gaat naar iemands schuld en schaamte vragen, dat zijn lastige gesprekken. Soms moet je een stapje terug doen, door eerst te kijken wat de gevolgen van het delict voor naasten van de cliënt zijn.”

“Herstelbemiddeling kan cliënten op verschillende manieren helpen, ook in toekomstige keuzes. Het geeft opluchting en je kunt een periode afsluiten. En het geeft ook echt wel het inzicht. Een cliënt bijvoorbeeld die zich moeilijk kon inleven in een ander, zei achteraf: ‘Doordat ik in gesprek ben gegaan, weet ik wat ik heb gedaan bij een ander.’”
“Je kunt je verwonderen wat het kan opleveren, ook al verwacht je het niet bij sommige cliënten. Daarom vertel ik mijn collega’s niet de keuze te maken voor hun cliënt, laat ze hun eigen keuze maken. Leg ze de mogelijkheid voor want er is niemand anders die het ze vertelt. En zelfs als het slachtoffer ‘nee’ tegen bemiddeling zegt, dan is de stap om aan te melden al waardevol omdat iemand verantwoordelijkheid neemt voor zijn daden.”

Alinda van Spronsen werkt ruim negen jaar als reclasseringswerker bij Reclassering Nederland. Ze is ambassadeur slachtofferbewust werken en maakt haar collega’s bewust van dit onderwerp. Onder meer door regelmatige voorlichting door Perspectief.

DEEL3

Beleid & organisatie

Perspectief investeert voortdurend om de kwaliteit van haar dienstverlening te optimaliseren. We doen dit allereerst door deskundigheidsbevordering van onze bemiddelaars. Daarnaast door mee te werken aan wetenschappelijk onderzoek en tot slot, door het opzetten van en bijdragen aan projecten en pilots. In dit deel lichten we toe welke activiteiten we op deze terreinen in 2017 hebben ondernomen.

Kwaliteit en innovatie

De bemiddelaars van Perspectief zijn deskundig in het werken met slachtoffers, daders, verdachten en andere betrokkenen. Ze zijn getraind in het onderzoeken van de beweegredenen van mensen om deel te nemen en in het afstemmen en matchen van wensen en behoeften. Daarbij sluiten ze aan bij wat deelnemers cognitief en emotioneel aan kunnen en betrekken, waar nodig, steunfiguren uit het sociale netwerk van de betrokkenen. Dat kunnen familieleden zijn, therapeuten, behandelaars of betrokken verwijzers.

Opleiding en begeleiding

Nieuwe bemiddelaars starten bij aanvang van hun werkzaamheden met een basisopleidingstraject (16). In dit traject volgen zij diverse modules. In 2017 is een begin gemaakt met de introductie van het zogeheten *blended learning*. Hierbij combineren we diverse digitale vormen van leren met *face-to-face* trainingen. Deze ontwikkeling zetten we in 2018 voort.

16. In 2017 startten nieuwe bemiddelaars in de regio's Brabant (Eindhoven eo.), Oost-Brabant & Limburg, Friesland & Groningen, en Midden-Nederland

INTERNE WERKGROEPEN

Om de deskundigheid van onze bemiddelaars op hoog niveau te houden en verder te verdiepen, investeert Perspectief continu in kwaliteit- en deskundigheidsbevordering. In 2017 kreeg dit proces een extra impuls. In een aantal interne werkgroepen, waar zowel bemiddelaars als medewerkers van landelijk kantoor deel vanuit maakten, namen we onze interne processen en de kwaliteit van de bemiddelingen én bemiddelaars onder de loep. De focus lag op visie en missie, positionering, deskundigheidsbevordering en interne communicatie. We gingen in gesprek over de aansluiting bij ontwikkelingen in het veld, hoe onze organisatie met de nieuwe naam te positioneren, en hoe (nog) beter gebruik te maken van de interne kennis en deskundigheid die bemiddelaars al hebben. De aandachtspunten die in de werkgroepen naar voren kwamen, gaan we in 2018 uitwerken en vormgeven.

Handboek

Het Handboek, dat fungeert als leidraad voor bemiddelaars bij de uitoefening van hun werk, is in 2017 twee maal aangepast en verfijnd. Het handboek is in de loop der jaren ontwikkeld en is voor de bemiddelaar het belangrijkste naslagwerk. Om te zorgen dat bemiddelaars over de nieuwste informatie beschikken, stellen we het handboek regelmatig bij en passen we de inhoud aan op nieuwe ontwikkelingen en onderzoeksresultaten.

Daarnaast hebben we ook voor ons *aanmeldpunt* een handboek ontwikkeld. Op het aanmeldpunt komen alle vragen en aanmeldingen binnen. Verwijzers bellen bijvoorbeeld om naar de voortgang van een aanmelding of traject te informeren of vragen advies met betrekking tot een cliënt. Ook is er regelmatig contact met deelnemers of geïnteresseerde betrokkenen. Tot slot controleert het aanmeldpunt procesmatig de afgesloten zaken van bemiddelaars. Kloppen de processen en zijn alle brieven en formulieren verstuurd? In het handboek staan alle afspraken en werkprocessen beschreven om een uniforme werkwijze te garanderen.

Werkwijzen

Huiselijk geweld en stalking

In 2017 heeft de organisatie nader onderzoek gedaan naar een specifieke werkwijze voor zaken waarin huiselijk geweld dan wel stalking de aanleiding is. Deze ontwikkeling kwam voort uit intern praktijkonderzoek (17) en overleg met externe experts. Zo is het in beide type zaken, gezien de specifieke problematiek en complexiteit, noodzakelijk een behandelaar actief bij het traject te betrekken om eventuele negatieve gevolgen voor deelnemers te voorkomen. In 2018 geven we de werkwijze verder vorm om de afstemming met behandelaars goed en transparant in te bedden.

Varianten

Om de impact van herstelbemiddeling te maximaliseren, is zorgvuldigheid en maatwerk in methodiek en werkwijze cruciaal. Daarom hanteert Perspectief varianten van herstelbemiddeling of aangepaste werkwijzen, omdat context, relatie tot het strafrecht, doel, dynamiek, doelgroep en initiatiefnemer verschillen. Met varianten doelen we onder meer op mediation in strafzaken (18), Samson- en Deet-

17. Dossieronderzoek en feedback van bemiddelaars.
18. Zoals Perspectief deze tot 2017 uitvoerde.

TERUGKOPPELING

In 2017 heeft Perspectief ook gekeken naar de manier van terugkoppelen aan verwijzers. Mede door de opkomst van het slachtofferbewust werken en de introductie van MiS, is vanuit verwijzers de vraag naar een inhoudelijke terugkoppeling en/of informatie over de bemiddeling in de afgelopen jaren gegroeid. Omdat Perspectief samenwerking belangrijk vindt, willen we graag aan deze behoefte tegemoetkomen. Tegelijkertijd moeten we ook oog houden voor de mate van vertrouwelijkheid die deelnemers aangeven te willen hanteren. Bemiddelaars spreken daarom nu explicieter met de betrokkenen over een eventuele terugkoppeling en informatieverstrekking aan derden. Voorop blijft staan dat het altijd de deelnemers zelf zijn die gezamenlijk beslissen óf en wát er wordt teruggekoppeld.

manzaken, seksueel misbruik, verkeer en medische incidenten. Bij zaken van bijvoorbeeld seksueel misbruik in het verleden spreekt een slachtoffer niet altijd direct met de pleger, maar veel vaker met een vertegenwoordiger van de instelling, vereniging dan wel congregatie waar de pleger deel van uitmaakte. Een andere dynamiek is ook waarneembaar bij verkeersongevallen, waar in principe geen sprake is van een dader maar van veroorzaker. Van opzet is namelijk geen sprake. Bij medische incidenten is een vergelijkbare dynamiek aan de orde. Al deze specifieke omstandigheden maken dat deze bemiddelingen weliswaar in elkaars verlengde liggen, maar niet inwisselbaar zijn. In 2017 hebben we deze varianten verder verfijnd.

Registratiesysteem

In 2017 hebben we het digitale registratiesysteem van Perspectief sterk verbeterd. Samen met de ICT-ontwikkelaar zijn diverse werkprocessen geoptimaliseerd en is het systeem ook gebruikersvriendelijker gemaakt. Bestaande processen hebben we kritisch bekeken. Wat is er echt nodig aan handelingen en aan welke rapportages is daadwerkelijk behoefte? Het overgrote deel van de brieven die we naar betrokkenen sturen, zijn in het registratiesysteem

geplaatst (19). Hierdoor kunnen bemiddelaars efficiënter en nauwkeuriger werken. In 2018 volgt nog een laatste ronde, om zo de administratieve last te verminderen en de zorgvuldigheid verder te vergroten.

Privacywetgeving

Op 25 mei treedt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking. De nieuwe wetgeving vraagt om een kritische blik op de huidige processen en het beantwoorden van de vraag hoe deze binnen de AVG passen. Eind 2017 is Perspectief begonnen met de voorbereidingen van dit proces, zodat in 2018 Perspectief aan de nieuwe eisen van de AVG voldoet.

Klachten

Perspectief probeert zo optimaal mogelijk haar diensten te verlenen. Mocht dit onverhoopt toch niet naar tevredenheid zijn verlopen, dan hanteert Perspectief een klachtenprocedure en beschikken we over een klachtenreglement (20). Bij klachten onderzoeken we altijd hoe we de kwaliteit van ons werk kunnen verbeteren. In 2017 is bij de klachtencommissie één klacht binnengekomen. Deze is naar tevredenheid afgehandeld.

Herman van der Wind is bemiddelaar en werkt bijna vijf jaar bij Perspectief.

“Met ons bemiddelingswerk kunnen we perspectief bieden. Bij de daders zit er schuld en schaamte waar ze vanaf willen. In gesprek gaan, kan helpen het achter je te laten. Ook aan slachtofferzijde.”

“Ik vind het jammer als mensen de uitgestoken hand afwijzen, omdat ik ervaring heb met gesprekken die aan beide kanten voor grote opluchting hebben gezorgd. Ik vraag altijd aan mensen die twijfelen: wat zou het u zelf kunnen brengen?”

“Dat zei ik afgelopen jaar ook tegen een ondernemer die twee keer overvallen is in zijn zaak. Hij heeft een halfjaar niet kunnen werken.

Ik zei: Ik gun jou het gevoel van opluchting. Uiteindelijk is hij in de gevangenis gaan praten met één van de daders. **Toen ze elkaar troffen, zag hij een kwetsbaar mens die zichzelf wil verbeteren en niet meer de fout in wil gaan.** Nu kon hij begrip opbrengen en kon hij het veel meer in balans brengen. Hij realiseerde zich dat het niet om hém persoonlijk ging. Dat geeft vaak opluchting.”

“Wat ik heel bijzonder vind, is de bereidheid van mensen om open te zijn naar een bemiddelaar. En dat ik zo snel wordt toegelaten in iemands privéleven. Breng het maar op om alles te delen. Je houding als bemiddelaar helpt daarbij. Wij zitten er zonder oordeel en we gaan open het gesprek aan.”

“Kort gezegd zijn wij met drie collega’s van het aanmeldpunt de poort van de organisatie.”

“De aanmeldingen komen bij ons binnen. We komen met veel verschillende mensen in contact, beantwoorden vragen en bespreken casussen met ketenpartners of andere partijen. We speuren naar benodigde gegevens bij OM of politie en maken de aanmelding gereed voor de bemiddelaar die het verder oppakt.”

“Het lijkt eenvoudig: een contactverzoek van partijen in te willigen, maar er komt best wat bij kijken. Het is niet voor iedereen duidelijk wat we doen. Mensen verwarren herstel soms met vergeving. Dit uitleggen en nuanceren is een belangrijke taak op het aanmeldpunt. Zo ook het voorlichten over de verschillende vormen van bemiddeling. Dat we niet alleen tussen dader en slachtoffer bemiddelen, maar ook met verdachten, getuigen of nabestaanden of zelfs met grotere groepen betrokkenen. Bijvoorbeeld op een school na een incident.”

“Onze nieuwe naam Perspectief werd afgelopen jaar heel snel opgepikt. Men weet ons steeds vaker te vinden, bijvoorbeeld de politie.”

“Als er veel tijd en werk in een aanmelding heeft gezeten dan is het extra prettig om terug te horen dat het resultaat positief is geweest. **Het is mooi om te zien hoe herstel zich in onverwachte hoekjes verschuilt, het heeft echt effect.”**

Marita Cox werkt sinds 2014 op het aanmeldpunt van Perspectief. Ze werkt vier dagen in de week.

Onderzoek

Perspectief is groot voorstander van het doen en meewerken aan wetenschappelijk onderzoek. Vaak worden we hiervoor benaderd. Ook nemen we regelmatig zelf het initiatief om onze werkwijze te optimaliseren of om ons werk te verantwoorden. In 2017 liepen diverse onderzoeken, waarvan we de belangrijkste (tussentijdse) bevindingen hier presenteren.

Keuzevrijheid

Op dit moment worden bij Perspectief twee onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken zijn meerjarig. In het eerste onderzoek, in samenwerking met Slachtofferhulp Nederland, staat keuzevrijheid centraal: *“Keuzevrijheid in herstelrecht, redenen van slachtoffers om niet deel te nemen aan mediation en slachtoffer-daderbemiddeling”*. In een eerdere, afgeronde fase bevestigde dit onderzoek al het belang van het goed en volledig informeren van slachtoffers. In de huidige vervolgfase, die in 2017 van start ging, staan drie vragen centraal: (1) waarom willen slachtoffers geen bemiddeling (meer), (2)

hoe hangt de informatieverstrekking aan het slachtoffer door de bemiddelaar samen met deze beslissing, en (3) welke effecten heeft nee-zeggen.

Deze laatste vraag sluit goed aan bij signalen uit onze werkpraktijk dat in de bemiddelingstrajecten herstel niet pas optreedt bij het daadwerkelijke contactmoment tussen slachtoffer en dader/verdachte. Het is het gehele proces dat daarbij van belang is. Als contact met de andere partij niet plaatsvindt, zien onze bemiddelaars soms toch tekenen dat deelname aan het traject bijdraagt aan herstel. Een belangrijk bewustwordings- en verwerkingsproces is toch in gang gezet. De beslissing en vervolgens aanmelding voor herstelbemiddeling lijkt al invloed te hebben op dit verwerkingsproces. Wanneer de andere partij aangeeft niet te willen deelnemen, geven slachtoffers en daders soms aan toch af te kunnen sluiten. Mede daarom is het interessant dat het vervolgonderzoek ook inzoomt op de vraag of er effecten zichtbaar zijn van nee-zeggen door slachtoffers. Medio 2018 wordt dit vervolgonderzoek afgerond.

DIGITALE TECHNOLOGIEËN

Het andere onderzoeksproject, in samenwerking met Universiteit Twente, gaat over de inzet van digitale technologieën in bemiddelingstrajecten: Design en implementatie van ICT-systemen voor slachtoffer-daderbemiddeling. Na een eerdere literatuurstudie in 2016, is vorig jaar, met behulp van interviews met bemiddelaars en betrokkenen, beter zicht gekomen op de beoogde, toekomstige gebruikersgroepen. In 2018 gaan we verder met het kiezen van een digitaal middel dat we in een pilot willen gaan testen. Dit zou bijvoorbeeld een digitale, visuele boodschap kunnen zijn. Bij de keuze kijken we onder meer naar een middel dat het beste aansluit bij de effecten van een gesprek. Deze afweging komt voort uit inzichten uit eerdere onderzoeken. Daaruit bleek dat, als er sprake is van contact, het gesprek de meest effectieve bemiddelingsvorm is om herstel te realiseren. Voor slachtoffers en daders (21).

21. Zebel, S. (2011) *Bemiddelde contacten tussen slachtoffers en daders na strafbare feiten: Effectonderzoek naar de Nederlandse slachtoffer-dadergesprekken* (Universiteit Twente).

Ernst delict

Tot slot is er ook een verdiepende analyse geweest op basis van een eerder onderzoek naar het bepalen van de *ernst van misdrijven in de context van slachtoffer-daderbemiddeling* (2013) (22). Hieruit is onder meer naar voren gekomen dat, mede afhankelijk van het delict (schade/impact/ernst) en het verloop van tijd, de slachtoffers op verschillende momenten bereid zijn mee te doen aan bemiddeling. Voor onze werkpraktijk betekent dit dat slachtoffers en daders/verdachten op meerdere momenten goed geïnformeerd moeten worden over de mogelijkheid van herstelbemiddeling. Dit komt ook overeen met de aanbeveling uit het eerste onderzoek, naar redenen waarom slachtoffers geen bemiddeling (meer) willen. Ook sluit het aan bij onze eigen ervaring. Zo merken wij dat het voor slachtoffers in sommige gevallen nog te vroeg is om herstelbemiddeling aan te gaan.

Toch blijkt het contact met onze bemiddelaar wel waardevol te zijn, omdat het slachtoffer dan wel al weet dat de ander in contact zou willen komen en waarom hij of zij dat wil. Het geeft een slachtoffer de mogelijkheid om eventueel op een later moment de bemiddeling alsnog op te starten.

Verkeersslachtoffers

Tot slot verlenen we onze medewerking aan een EU-project van onze Vlaamse evenknie *Moderator: Victims of road traffic offences*. Dit project voeren zij momenteel uit in samenwerking met de Universiteit van Leuven en de belangenorganisatie *Rondpunt*. Mogelijk zijn de uitkomsten van dit onderzoek ook relevant voor de Nederlandse situatie.

In 2018 zijn we inmiddels nieuwe samenwerkingsverbanden aangegaan: met Avans Hogeschool en Erasmus Universiteit Rotterdam.

PILOT INTERNETOPLICHTING

Vanuit het landelijk meldpunt internetoplichting bij de politie (LMIO) kwam vorig jaar de vraag om te bemiddelen tussen slachtoffers en daders van aankoopfraude. Bijvoorbeeld op Marktplaats. Perspectief is gestart met een aantal testzaken, die in de zomer van 2017 zijn geëvalueerd. Naast de behoefte van slachtoffers om hun geld terug te krijgen en de wens van daders om weer online actief te kunnen zijn op bijvoorbeeld advertentiesites, bleek uit de evaluatie dat er nog een belangrijke herstelcomponent in de uitgevoerde zaken was terug te zien: slachtoffers herstelden hun vertrouwen in de politie en in hun medemens. Ook ervoeren zij rechtvaardigheid, omdat hun aangifte niet voor niets was geweest. Bovendien werden daders zich (meer) bewust van wat hun gedrag bij slachtoffers had veroorzaakt. Door deze positieve effecten is besloten de samenwerking met het LMIO in 2018 voort te zetten.

22. Zebel, S., Schreurs, W., Ufkes, E.G., (2017). *Crime Seriousness and Participation in Restorative Justice: The Role of Time Elapsed since the Offense* (Universiteit Twente).

Projecten & pilots

Naast onderzoek voert Perspectief jaarlijks ook diverse projecten en pilots uit, of draagt hieraan bij. Met deze projecten en pilots willen we onder meer (onze) werkwijzen testen of uitbreiden en/of nieuwe doelgroepen bereiken. Bijvoorbeeld de pilot *Internetplichting* op de vorige pagina.

Raad voor de Kinderbescherming

Naar aanleiding van een voorlichting aan de kwaliteitsgroep Herstelrecht van de Raad voor de Kinderbescherming, ontwikkelden we samen met een aantal regionale medewerkers een pilot, met als doel beter in te spelen op de behoeften en belevingswereld van jongeren. In de pilot kijken we naar de mogelijkheid om met een aangepaste werkwijze de doorlooptijd van een bemiddeling te verkorten. De uitkomsten van de pilot evalueren we in 2018.

Seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag In het verleden: Commissie Samson en Deetman

In de afgelopen jaren heeft Perspectief ervaring opgedaan met bemiddelingszaken na seksueel

misbruik. Dit misbruik kan zowel kort als langer geleden plaats hebben gehad. Naar aanleiding van eerdere onderzoeken naar seksueel misbruik in het verleden (commissies Samson en Deetman) begeleidden diverse bemiddelaars tientallen herstelbemiddelingstrajecten. Aan de meeste zaken lag misbruik ten grondslag dat lang geleden had plaatsgehad en waarbij het slachtoffer nog kind was. Hierdoor was het vaak niet mogelijk om een bemiddeling tot stand te brengen met de pleger, omdat deze bijvoorbeeld was overleden of omdat diens identiteit niet kon worden achterhaald. Slachtoffers konden dan in contact komen met vertegenwoordigers die antwoord konden geven op vragen en/of erkenning konden bieden.

In alle zaken werd duidelijk dat de gevolgen van seksueel misbruik voor het slachtoffer vaak zeer ingrijpend waren geweest. Dikwijls hadden zij niet eerder over het misbruik gesproken. Uit de evaluatie van het toenmalige *Meldpunt Seksueel Misbruik RKK* in 2017 kwam naar voren dat bemiddeling een goed middel blijkt te zijn om slachtoffers genoegdoening te bieden.

VERLEDEN EN HEDEN: COMMISSIE DE VRIES

In mei 2017 startte een nieuwe onderzoekscommissie: commissie De Vries, met als opdracht de aard en omvang van seksuele intimidatie en misbruik in de sport te onderzoeken. Perspectief heeft de commissie direct na de start van het onderzoek geïnformeerd over herstelbemiddeling. Ook maakten we deel uit van een speciale werkgroep onder leiding van Slachtofferhulp Nederland. Toen bleek dat meerdere sportclubs eigen initiatieven ontplooiden, hebben we ons aanbod ook proactief bij sportverenigingen onder de aandacht gebracht. Dat leidde tot enkele aanmeldingen.

Eind vorig jaar presenteerde de onderzoekscommissie haar bevindingen. In de aanbevelingen benoemt de commissie expliciet de mogelijkheid van bemiddeling door Perspectief. Nu ligt de volgende stap bij de sportwereld zelf en de NOC*NSF. Perspectief volgt de ontwikkelingen op de voet om te zorgen dat betrokkenen, als daar behoefte aan is, via bemiddeling een kans op herstel krijgen.

Commissie De Winter

Na(ast) de commissies Samson en Deetman, startte in november 2016 de commissie De Winter een onderzoek naar psychisch, fysiek en seksueel geweld in de jeugdzorg. Dit onderzoek werd in 2017 voortgezet. Op de website en via de social mediakanalen besteedde de commissie aandacht aan herstelbemiddeling via Perspectief. Ook sprak de commissie de intentie uit om mensen die zich bij hen zouden melden, te wijzen op de mogelijkheid van bemiddeling. Tot dusver heeft dit niet tot concrete aanmeldingen geleid. Inmiddels is de afronding van het onderzoek uitgesteld naar het najaar van 2018. Perspectief blijft, ook na de afronding, de mogelijkheid van herstelbemiddeling aanbieden.

Commissie Oud-Katholieke Kerk

In 2017 is, onder voorzitterschap van de heer Stevens, een commissie samengesteld die onderzoek doet naar aard en omvang en seksueel misbruik in de oud-katholieke kerk. De commissie heeft Perspectief benaderd om mensen die zich bij de commissie melden door te verwijzen naar onze organisatie.

Gemeenten

Door de decentralisatie van overheidstaken hebben gemeenten er in de afgelopen jaren een groot aantal nieuwe verantwoordelijkheden bij gekregen. Ze hebben nu bijvoorbeeld een belangrijke regietaak in de jeugdzorg, waar ook jeugdreclassering deel vanuit maakt. Daarnaast hebben gemeenten, en in het bijzonder burgemeesters, een belangrijke taak in het waarborgen van de veiligheid en het vergroten van het gevoel van veiligheid van burgers. Calamiteiten, maar ook meer kleinschalige conflicten in de buurt of geëscaleerde ruzies

tussen individuele burgers onderling, de terugkeer van (zeden)delinquenten en (jonge) ex-gedetineerden, uitgaansgeweld, overlast van jeugdgroepen en geweld tegen politie en hulpverleners, zetten de veiligheidsbeleving van inwoners sterk onder druk. Ook intimidatie van homostellen of asielzoekers kunnen tot polarisering leiden en onderling wantrouwen. In de praktijk blijkt regelmatig dat een juridisch traject niet (volledig) voorziet in de behoefte om te de-escaleren of in de gewenste genoegdoening van slachtoffers.

Perspectief wil gemeenten daarom kennis laten maken met de toegevoegde waarde van professionele herstelbemiddeling. Zo kan bemiddeling een waardevolle aanvulling zijn op de gemeentelijke aanpak en interventies en daarmee bijvoorbeeld nazorgcoördinatoren, sociale wijkteams, veiligheidshuizen, buurtregisseurs en jeugdwerkers ontzorgen. Ook kan herstelbemiddeling preventief worden ingezet om mogelijke onrust te voorkomen. Bijvoorbeeld bij de terugkeer van (zeden)delinquenten.

In 2017 hebben we daarom met diverse partijen (o.a. VNG, een aantal grote gemeenten, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, Veiligheidshuizen) contacten gelegd en is op bescheiden schaal gewerkt aan (een betere) zichtbaarheid van ons aanbod. In 2018 gaan we hiermee door en willen we een actieve samenwerking aangaan met een aantal grote gemeenten. Daarbij kunnen we onder meer aansluiten bij de initiatieven die ketenpartners op het terrein van re-integratie en nazorg van ex-gedetineerden ontwikkelen. Of bemiddeling aanbieden bij complexere buurtconflicten die het werkkerrein van buurtbemiddeling overstijgen.

DEEL 4

Bereiken & bekendheid

In 2017 was het eindelijk zover en ging een langgekoesterde wens van de organisatie in vervulling. Na 25 jaar namen we afscheid van onze oude naam en gingen verder met een nieuwe naam die beter past bij onze kerntaak en missie. Namelijk door er voor alle betrokkenen te zijn, van slachtofferzijde én van daderzijde. Door op zorgvuldige wijze ruimte te bieden aan de verschillende perspectieven en zo deelnemers een kans op herstel te geven. Een perspectief voor de toekomst.

Nieuwe look & feel

Met de nieuwe naam kreeg de organisatie ook een nieuw logo, een nieuwe huisstijl en ontwikkelden we nieuwe communicatie uitingen. Website, social media-accounts en onze nieuwsbrieven kregen een nieuwe uitstraling. Folders, posters en visitekaartjes een nieuw jasje. En achter de schermen werden alle ICT-technische aanpassingen doorgevoerd. Op **11 april 2017** zag Perspectief Herstelbemiddeling het licht. In samenwerking met de communicatieafdelingen van ketenpartners en met behulp van diverse andere kanalen informeerden we met onder meer een korte animatie, onze vaste verwijzers over de naamswijziging. Ook gingen bemiddelaars door het hele

land langs bij ketenpartners om ons nieuwe communicatiemateriaal persoonlijk te overhandigen.

Een naamswijziging heeft altijd tijd nodig. Menigeen moest wennen. De één was positief, een ander wat terughoudender. Dat is niet gek en dat verwachtten we ook. Inmiddels is het stof neergedaald. Perspectief voelt voor velen vertrouwd en bijna niemand verspreekt zich meer. En nieuwe verwijzers weten niet beter dan dat Perspectief staat voor herstelbemiddeling, emotioneel herstel en perspectief voor de toekomst. Want: **contact met de ander helpt.**

Boodschap

Naast onze nieuwe naam legden we in 2017 in onze communicatie de nadruk op emotioneel herstel en keuzevrijheid. Beide zijn onderling met elkaar verbonden. Door onze kennis en ervaringen weten we dat deelname op basis van vrijwilligheid een essentiële voorwaarde is van herstelbemiddeling. Om überhaupt deel te nemen, maar ook vrijwilligheid en keuzevrijheid in welke vorm: binnen of buiten het strafrecht. En daarmee ook keuzevrijheid in tempo. Goede informatie is cruciaal om deze keuzevrijheid voor betrokkenen te waarborgen. Een keuze is pas vrij en zonder drang of dwang als mensen goed weten wat bemiddeling in hun vormen inhoudt en wat de mogelijke gevolgen en alternatieven zijn.

Uit ervaring weten we dat de kracht in herhaling zit. In onze voorlichtingen aan professionals benadrukken we het belang niet in te vullen voor hun cliënten of voor de ander. We onderstrepen dat herstelbemiddeling een proces is waarbij het gaat om bewustwording. Het is voldoende als mensen openstaan voor een vorm van contact. Vervolgens is het aan onze professionele bemiddelaars om samen met de betrokkenen te

JEUGDCONNECT-APP (23)

In 2017 ging de *Slachtoffer-van-geweld app* online op het nieuwe digitale platform *Jeugdconnect*. Deze *online tool* ontwikkelde Perspectief samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid, Slachtofferhulp Nederland en het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Met de app kunnen jeugdprofessionals jongeren beter informeren over waar zij terecht kunnen als ze slachtoffer van geweld zijn geworden. De app kent twee routes: *'Ik wil een schadevergoeding'* en *'Hoe kan ik omgaan met de gebeurtenis?'*

FOLDER SEKSUEEL MISBRUIK

Naar aanleiding van alle aandacht rondom misbruik in de sport en de berichtgeving rondom *#MeToo* besloot Perspectief eind vorig jaar een nieuwe folder uit te geven met informatie over herstelbemiddeling na seksueel misbruik. De folder is bedoeld voor zowel slachtoffers als plegers van seksueel misbruik.

SLACHTOFFERHULP 2.0

Slachtofferhulp Nederland heeft een geheel vernieuwd online platform met diverse nieuwe tools om meer mensen beter te bereiken. Perspectief droeg in 2017 bij aan het verbeteren van de informatie over de organisatie en leverde inhoudelijke input voor één van de tools.

SOCIAL MEDIA & NIEUWSBRIEF

Met de naamswijziging veranderden ook al onze social media-accounts. Op Twitter had de organisatie eind 2017 **1155** followers. Ook zijn we actiever op LinkedIn. Het aantal volgers op Facebook daalde drastisch door het omzetten van het account. Maandelijks hebben we gemiddeld zo'n 2000 websitebezoeken. In 2017 stuurden we vier nieuwsbrieven naar onze 1450 abonnees. Bij de naamswijziging verstuurd we bovendien een speciale editie naar 4500 relaties. En bemiddelaars ontvingen twaalf interne nieuwsbrieven.

In 2017 namen bemiddelaars en medewerkers op landelijk kantoor deel aan een B1-workshop. Het idee van B1 is je communicatie zoveel mogelijk af te stemmen op het begripelijkheidsniveau van de ander. Ook het brief- en foldermateriaal van Perspectief is op B1-niveau geformuleerd.

BNN/VARA

In 2017 werkte Perspectief mee aan de BNN/VARA-serie **Misbruikt**. In één van de afleveringen gaat Rosanne op zoek naar antwoorden en klopt daarvoor ook aan bij Perspectief. Hoewel zij via het traject niet het antwoord krijgt waar ze op hoopt, geeft ze achteraf aan dat het haar toch heeft geholpen in haar verwerkingsproces.

onderzoeken wat zij met de bemiddeling voor ogen hebben en hoe zij, door wensen en behoeften op elkaar af te stemmen, elkaar daarbij kunnen helpen.

Mediation in Strafzaken

In contact met de *Raad voor de Rechtspraak* heeft Perspectief in 2017 het belang van het goed informeren van betrokkenen benadrukt. Ook is gesproken over betrokkenheid van bemiddelaars van Perspectief bij de uitvoering van MiS, maar hierover zijn (nog) geen concrete afspraken gemaakt. Naast voorlichting om de onduidelijkheid over het aanbod van mediation en herstelbemiddeling op te helderen, schoven bemiddelaars en medewerkers van het landelijk kantoor ook aan bij werkoverleg en kennis-kringen. En brachten zij het ter sprake in hun persoonlijke contact met individuele verwijzers.

Media

Om meer bekendheid en zichtbaarheid te geven aan ons werk, werken we, waar mogelijk, mee aan mediaverzoeken. Documentairemakers benaderen ons regelmatig om herstelbemiddeling in beeld te willen brengen. Inmiddels weten we dat de uitvoering hiervan complex is. Een langdurig traject met een publieke omroep om een meerdelige serie over herstelbemiddeling in detentie te maken, kon uiteindelijk om deze reden helaas niet doorgaan. Ondanks dat er grote bereidheid was om de serie te doen slagen.

Het *Algemeen Dagblad* interviewde naar aanleiding van alle berichtgeving rondom #MeToo één van onze bemiddelaars. En in een aflevering van *Pauw* vertelde een gezin, dat ernstig was getroffen door een verkeersongeval, over hun contact met de veroorzaker, dat via Perspectief tot stand kwam.

30%

van de aanmeldingen bij
Perspectief Herstelbemiddeling
is afkomstig van
slachtoffers en nabestaanden*

70%

is afkomstig van
verdachten, daders en veroorzakers

---

* Ongeveer 2% van de aanmeldingen vanuit slachtofferzijde is afkomstig van nabestaanden
Aanmeldingen kunnen ook komen van bv. familieleden, getuigen of, als sprake is van een medisch incident: patiënt of zorgverlener
Bij verkeerszaken nemen slachtoffers vaker het initiatief: 60% tegenover 40% veroorzakers.

www.perspectiefherstelbemiddeling.nl
Pallas Athenedreef 27, 3561 PE Utrecht - 030-234 00 45